

Lamivudinbehandling af en hepatitis Bs-antigen-positiv patient med reaktiv arthritis

1. reservelæge Christian Borup & overlæge Anders Siboni

Sygehus Sønderjylland Haderslev, Medicinsk Afdeling

Resume

En 46-årig mand, som havde været *hepatitis B virus surface* (HBs)-antigen positiv siden barndommen, havde smertefulde ankelledshævelser, som skønnedes at være reaktive til HBs-antigen. Der blev påbegyndt lamivudinbehandling, og hepatitis B-virus (HBV)-DNA forsvandt fra blodet, og ledhævelserne forsvandt. Efter otte måneders behandling forsvandt hepatitis Be-antistof. Efter et år og otte måneder seponeredes lamivudin og efter 56 dage blussede hepatitis kraftigt op: HBV-DNA steg til 40 mio. kopier pr. ml og HBe-antigen blev positiv. Lamivudin blev genoptaget med normalisering af alaninaminotransferase, og HBV-DNA blev igen umålelig.

Man mener [1], at af de autoimmune sygdomme er det kun polyarteriitis nodosa, som kan udløses af *hepatitis B virus surface* (HBs)-antigen, og et tilfælde, der blev succesfuldt behandlet med lamivudin, er tidligere beskrevet i Ugeskrift for Læger [2]. I 2005 blev der dog bragt en artikel [3], hvori man påviste højere frekvens af HBs-antigen hos personer med fibromyalgi end hos en kontrolgruppe. Den omtalte patient blev efter undersøgelse hos en praktiserende reumatolog og på Gråsten Gighthospital opfattet som havende en form for reaktiv arthritis udløst af HBs-antigen.

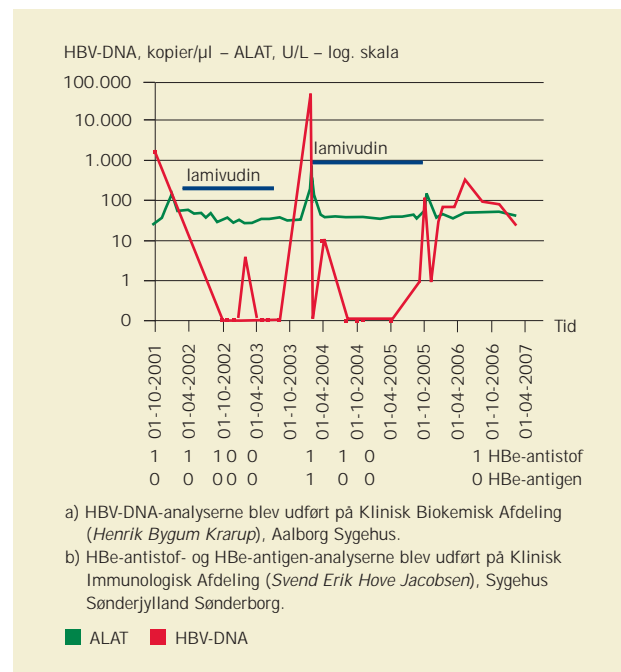
Sygehistorie

En 46-årig HBs-antigen positiv og hepatitis (H)Be-antigen-negativ mand blev henvist fra en praktiserende reumatolog på grund af smertende ledhævelser, specielt af ankelledene. Hepatitis B-virus (HBV)-DNA var 1,6 mio. kopier pr. ml. Han havde haft tuberkulose som barn og havde længe, formentlig siden barndommen, været HBs-antigen-positiv. Han havde en let kronisk lymfopeni på ca. 1 mia. lymfocytter/l (normalt 1,4-4,0). Efter 192 dages behandling med lamivudin 100 mg dagligt var ledhævelserne væk, og HBV-DNA kunne ikke længere påvises i blodet (Figur 1). Serologien (Figur 1) viste, at HBe-antistof forsvandt efter otte måneders lamivudinbehandling. Efter et år og ni måneder seponeredes lamivudin, men 56 dage efter seponeringen steg HBV-DNA til 40 mio. kopier pr. ml, og alaninaminotransferase (ALAT) steg til 640 U/l, og der kunne nu påvises HBe-antigen og igen HBe-antistof i blodet, hvorfor behandlingen blev genoptaget med god effekt på ALAT, og man kunne igen ikke påvise HBV-DNA. Efter et år og fire måneder ville patienten atter forsøge at se-

ponere lamivudin, som han mente gav ham åndenød. HBe-antistof var atter forsvundet fra serum (Figur 1). Efter 41 dage uden lamivudin steg HBV-DNA til 110.000 kopier pr. ml, men HBe-antigen forblev negativ, og ALAT steg til 113, men herefter faldt HBV-DNA til påviselig, men ikke kvantiterbar mængde, og ALAT normaliseredes.

Diskussion

Man kan ud fra dette enkelte tilfælde ikke konkludere, om der var en sammenhæng mellem patientens ledgener og HBs-antigen, men man kan lære, at man kan komme i problemer i forbindelse med seponering af lamivudin, hvor der hos denne lidt lymfopene patient kom en meget udtalt opblussen i hepatitis, så man ikke turde gøre andet end at genoptage behandlingen, men senere kunne behandlingen dog seponeres med kun ringe opblussen. En mild opblussen af hepatitis B er hyppig efter lamivudinseponering [4], men sjældent kan en sådan opblussen forløbe fatalt [4], hvilket var, hvad man kunne frygte hos denne patient ved den første opblussen. Man så ikke her resistensudvikling mod lamivudin. Det var

Figur 1. Forløbet af alaninaminotransferase (ALAT) og hepatitis B-virus (HBV)-DNA under behandlingen^a. Forløbet af hepatitis (H)Be-antistof og HBe-antigen under behandlingen er noteret på figuren^b. Under begge lamivudinbehandlinger blev HBe-antigen-negativ, og ved den kraftige opblussen efter den første seponering blev HBe-antigen positiv.

VIDENSKAB OG PRAKSIS | ORIGINALARTIKEL

interessant, at Hbe-antistof forsvandt, når HBV-DNA blev undertrykt af lamivudin, og det var også interessant, at Hbe-antigen blev positiv i forbindelse med den første kraftige opblussen i hepatitten.

Korrespondance: *Anders Siboni*, Medicinsk Afdeling, Sygehus Sønderjylland Haderslev, DK-6100 Haderslev.
E-mail: anders.siboni@shs.regionsyddanmark.dk

Antaget: 15. februar 2008
Interessekonflikter: Ingen

Litteratur

1. Permin H, Aldershvile J, Nielsen JO. Hepatitis B virus infection in patients with rheumatic diseases. *Ann Rheum Dis* 1982;41:479-82.
2. Münster T, Weis NM, Krogsgaard K. Polyarteriitis nodosa og hepatitis B-infektion behandlet med lamivudin. *Ugeskr Læger* 2002;164:342.
3. Adak B, Tekeoglu I, Budancamanak M et al. Fibromyalgia frequency in hepatitis B carriers. *J Clin Rheumatol* 2005;11:157-9.
4. Lim SG, Wai CT, Rajnakova A et al. Fatal hepatitis B reactivation following discontinuation of nucleoside analogues for chronic hepatitis B. *Gut* 2002;51:597-9.

Københavnske medicinstuderendes kendskab og holdninger til komplementær og alternativ medicin

Stud.med. Nicolai Lindloff Damgaard-Mørch,
læge Lea Juul Nielsen & stud.med. Sigurd Wiingaard Uldall

Københavns Universitet, Gruppen for Integreret Medicin

Resume

Introduktion: På medicinske fakulteter verden over indføres der løbende kurser om komplementær og alternativ medicin (KAM) i erkendelse af, at kendskab til befolkningens sundhedsadfærd – herunder til KAM – øger lægers kompetence i at kommunikere, vejlede og behandle deres patienter. Formålet med denne undersøgelse var at undersøge holdninger og kendskab til KAM samt et evt. ønske om undervisning om KAM blandt medicinstuderende i København.

Materiale og metoder: Spørgeskemaer blev uddelt til 508 studerende på 1., 2., 4., 6., 8. og 10. semester. I alt 470 spørgeskemaer indgik i undersøgelsen.

Resultater: Af de studerende havde 94% kendskab til en eller flere KAM-modaliteter, og heraf havde 34% kendskab til over fem. Naturlægemidler/kosttilskud, akupunktur og zoneterapi var de modaliteter, som flest kendte, havde prøvet og ville anbefale. Kvinder var mere KAM-positive end mænd, og ældre studerende mindre positive over for KAM end gennemsnittet. De studerende udviste ringe kendskab til befolkningens anvendelse af KAM.

Konklusion: En overraskende stor andel af de medicinstuderende i København angiver kendskab til og brug af KAM sammenlignet med andre lande og baggrundsbefolkningen, og mange har en positiv indstilling til KAM. Et flertal af de studerende mener, at det er relevant med en basalviden om KAM i det lægelige virke og ønsker undervisning om KAM indført på studiet.

ser, at 45,2% af den danske befolkning har anvendt eller anvender KAM, heraf 22,5% inden for det seneste år [1].

Også blandt sundhedsprofessionelle og forskere ses der stigende interesse: Mange praktiserende læger anvender KAM – f.eks. akupunktur – i deres arbejde; Videns- og Forskningscenter for Alternativ Behandling (ViFAB) arbejder på at samle og udbrede viden om KAM, og der findes lignende centre i bl.a. USA (NCCAM), England (CMG) og Norge (NAFKAM); der publiceres både i Danmark og internationalt flere videnskabelige undersøgelser end tidligere om KAM; og Lægeforeningen har formuleret et politikpapir om alternativ behandling [2], som bl.a. støtter op om forskning i KAM og klinisk undervisning om KAM.

Ligeledes indfører medicinske fakulteter verden over kurser om KAM med den begrundelse, at en læge må forstå sin patients sundhedsopfattelse for at kunne facilitere en ordentlig kommunikation samt besidde en basal viden om de behandlingsmetoder, patienter benytter sig af, for at kunne vejlede og behandle korrekt [3]. I alt 40% af europæiske fakulteter [4] og 66% af amerikanske og canadiske fakulteter [5] tilbyder således undervisning om KAM.

På Syddansk Universitet tilbydes siden efteråret 2007 et valgfrit tyvelektioners kursus om KAM. På det medicinske fakultet i København tilbydes p.t. ingen kurser om KAM, men universitetet har dog vist interesse for at indføre seks lektioner om KAM formentlig med effekt fra 2009. På Aarhus Universitet indgår der ingen undervisning om KAM på medicin-studiet.

Der er foretaget adskillige undersøgelser af medicinstuderendes holdninger til KAM i resten af verden [6-13], men så vidt vides aldrig i Danmark. Gruppen for Integreret Medicin (GIM) besluttede derfor via en spørgeskemaundersøgelse at undersøge de studerendes kendskab og holdninger til KAM

Komplementær og alternativ medicin (KAM) er gennem de seneste årtier blevet stadig mere accepteret og benyttet af almenbefolkningen i Danmark og resten af verden. Nye tal vi-